

Inv. nr. 7/2022

BOGPULT AF UDSKÅRET ELEFANT-ELFENBEN

&NBSP;INDIEN, DECCAN; 16. ÅRHUNDREDES 2. HALVDEL

STØRSTE L: 43,5; STØRSTE B: 15,9; STØRSTE D: 2,2 CM&NBSP;

I den islamiske verden blev bøger traditionelt læst siddende på gulvet eller på en pude. En lav, X-formet pult som denne gjorde, at læseren kunne have bogen liggende opslået foran sig. Bevarede pulte af samme form kendes fra bl.a. Tyrkiet, Iran og Mogulriget (10/1982), ligesom de også tidligt dukker op i islamisk bogmaleri (se f.eks. 4/1997).

Mens selve genstandstypen nærmest er universel i den islamiske verden, så er de fine reliefudskårne og gennembrudte dekorationer på denne unikke elfenbenspult specielle og vidner om Deccan-kunstnernes særlige forkærlighed for at blande islamisk formgivning og planteornamentik med figurative motiver hentet fra hinduismen. Baggrundsdekorationerne på pultens øvre og nedre halvdel består således af spiralsnoede plantestængler med blomsterhoveder og gaffelblade inspireret af timuridisk kunst fra det 14.-15. århundredes Iran og Centralasien.

De store gennembrudte partier på pultens nedre halvdel viser desuden fyldige arabesker af et ældre mellemøstligt tilsnit, som bl.a. kendes fra koranpulte fra Anatolien.¹ Centralt på pultens øvre halvdel ses imidlertid en perlebesat gås eller svane, som er direkte hentet fra hinduistisk mytologi. Svømmefuglen kaldes en *hamsa* og tjener blandt andet som ridedyr for hindu-guden Brahma.²

På pultens nedre halvdel ses to modstillede løver med åbne gab og hævede forpoter. Disse løver er med deres dæmonagtige ansigter, lagdelte manker og planteudsmykkede kroppe klassiske eksempler på fabeldyret *yali*'en, som optræder hyppigt i hinduistisk tempelarkitektur. I Deccan-sultanaterne fandt *yali*'en anvendelse som magtsymbol, og motivet pryder bl.a. mange porthvælvinger f.eks. i Bidar og Golconda.³ Lignende løver indgår også i udsmykningen på mange mindre kunstgenstande, herunder våben (se f.eks. 36/1997).

Pulten er sammensat af to halvdele, som hver især består af to sammenflettede, men bevægelige plader. De to halvdele blev tidligere holdt sammen af små udskårne, ottetals-formede elfenbensstykker, men disse er sidenhen gået tabt og er i nyere tid blevet erstattet af træbrikker og sølvtråd.

¹ *The Anatolian Civilizations, 3. Seljuk/Ottoman, Ankara 1983, kat. D.176 og D.177.*

² *Mark S. Zebrowski: Gold, Silver and Bronze from Mughal India, London 1997, s. 102.*

³ *Mark S. Zebrowski: Gold, Silver and Bronze from Mughal India, London 1997, s. 103; George Michell og Helen Philon: Islamic architecture of Deccan India, Woodbridge 2018, s. 331-335.*

Publiceret i:
Upubliceret;